

Suomen Elintarviketyöläisten liitto
Työsuojelun valtakunnallinen asiantuntijaseminaari
18.9.2026

Mitä uusia työelämään liittyviä EU lainsäädöksiä valmistellaan?

MEP Li Andersson

*Euroopan parlamentin työllisyyden ja sosiaaliasioiden
valiokunnan (EMPL) puheenjohtaja*

Aluksi lyhyt lainsäädännöllinen ja institutionaalinen tausta EU:n työllisyyspolitiikkaan osana sosiaalista agenda...

- **Lähtökohta: työelämäkysymyksissä on niin sanottu jaettu kompetenssi jäsenmaiden ja EU:n välillä.**
 - Päävastuu jäsenmailla, EU:lla koordinoiva ja vähimmäisvaatimuksia asettava rooli.

Lähtökohdista ja kompetenssin rajanvedoista hieman tarkemmin:

SEUT Artikla 153, 1. kohta

1. Edellä 151 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi unioni tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa seuraavilla aloilla:

- a) erityisesti työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi;
- b) työehdot;
- c) työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojeleminen;
- d) työntekijöiden suojelu työsopimuksen päättymisen yhteydessä;
- e) tiedottaminen työntekijöille ja työntekijöiden kuuleminen;
- f) työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla, jollei 5 kohdasta muuta johdu;
- g) sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehdot, jotka oleskelevat laillisesti unionin alueella;

... SEUT Artikla 153, 1. kohta jatkuu

- h) työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden integroiminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 166 artiklan määräyksiä;
- i) miesten ja naisten välinen tasa-arvo asioissa, jotka koskevat heidän mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä;
- j) sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen;
- k) sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta c) alakohdan soveltamista.

SEUT Artikla 153, 2. kohta

2. Tätä varten Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat:

- a) toteuttaa **toimenpiteitä** jäsenvaltioiden välisen yhteistyön edistämiseksi aloittein, joilla pyritään parantamaan tiedon saantia, kehittämään **tiedon ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa**, edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia ja **jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista**;
- b) antaa 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitetuilla aloilla **direktiivein säännöksiä vähimmäisvaatimuksista**, jotka pannaan täytäntöön asteittain ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset ja kussakin jäsenvaltiossa voimassa oleva tekninen sääntely. Näissä direktiiveissä vältetään säätämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten tai keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.

... SEUT Artikla 153, 2. kohta jatkuu

Euroopan parlamentti ja neuvosto tekevät ratkaisunsa tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan.

Edellä 1 kohdan c, d, f ja g alakohdassa tarkoitetuilla aloilla neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä Euroopan parlamenttia ja mainittuja komiteoita kuultuaan.

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan päättää tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen soveltamisesta 1 kohdan d, f ja g alakohtiin.

SEUT Artikla 153, 3. kohta

3. Jäsenvaltio voi antaa 2 kohdan soveltamiseksi annettujen direktiivien täytäntöönpanon tai tarvittaessa 155 artiklan mukaisesti tehdyn neuvoston päätöksen täytäntöönpanon **työmarkkinaosapuolten tehtäväksi niiden yhteisestä pyynnöstä.**

Tällöin jäsenvaltio varmistaa, että viimeistään sinä päivänä, jona direktiivi tai päätös on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä tai pantava täytäntöön, **työmarkkinaosapuolet ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet sopimuksin**, ja jäsenvaltio, jota asia koskee, on toteuttanut kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta se voi milloin tahansa varmistaa kyseisessä direktiivissä tai päätöksessä asetettujen tulosten saavuttamisen.

...SEUT Artikla 153, 3. kohta jatkuu

4. Tämän artiklan nojalla annetut säännökset:

eivät rajoita jäsenvaltioille tunnustettua **oikeutta määritellä sosiaaliturvajärjestelmiensä perusperiaatteet**, eivätkä ne saa vaikuttaa olennaisesti näiden järjestelmien rahoituksen tasapainoon,

eivät voi estää jäsenvaltiota **pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojoimenpiteitä**, jos ne ovat sopusoinnussa perussopimusten kanssa.

5. Tämän artiklan määräyksiä ei sovelleta **palkkoihin, järjestäytymisoikeuteen, lakko-oikeuteen eikä oikeuteen määrätä työsulusta**.

Eli mitä tästä kaikesta siis seuraa?

Direktiivejä ja asetuksia:

sosiaaliturvakoordinaatio, työaika, vanhempainvapaat, työntekijöiden tiedonsaanti, lähetetyt työntekijät, työsuojelu...

Strategioita ja tavoitteita:

vammaisten oikeudet (Strategy on the rights of persons with disabilities for the period 2021-2030), köyhyyden vähentäminen (EU Anti-Poverty Strategy), lasten oikeudet (European Child Guarantee)...

Rahoitusta:

Euroopan Sosiaalirahasto (ESF+)

Mitä EU:ssa on nyt meneillään työllisyyspolitiikassa?

- Suurena kysymyksenä sosiaalirahoitus seuraavassa EU:n monivuotisessa budjetissa (MFF) vuodesta 2027 eteenpäin.
 - Erillisen Euroopan sosiaalirahaston (ESF+) tulevaisuus?
 - Miten käy tavoitteille ja politiikalle, jos rahoitustaso laskee ja sosiaalirahoituksen laskentatapaa muutetaan?
- Tällä viikolla esitelty: **Fair Labour Mobility Package**
 - **European Social Security Pass** – kun työvoima liikkuu, tulee sosiaaliturvaan liittyvä tieto liikkua mukana: sosiaaliturvaan liittyvien asiakirjojen sähköinen hakeminen ja vastaanottaminen: ensivaiheessa A1, sitten eurooppalainen sairausvakuutuskortti ja sitten muut asiakirjat. Kytetään digitaaliseen lompakkoon.
 - **European Labour Authority** – Euroopan työviranomaisen aseman ja toimivaltuuksien vahvistaminen – tukee ja antaa tietoa kansallisille työsuojeluviranomaisille.
 - **Skills Portability Act** – kolme erillistä lakiehdotusta, jotka liittyvät tutkintojen ja osaamisen tunnistamisen parantamiseen jäsenmaiden välillä.

... lisää juuri nyt ajankohtaisia

- **Public Procurement Act**, annettu syyskuussa 2026
 - Valiokunta työskentelee tiiviissä yhteistyössä IMCO-vastuuvaliokunnan kanssa.
 - Julkiset hankinnat vuodessa 15% EU:n BKT:sta, 2600 miljardia euroa (2,6 biljoonaa)
 - Korvaa aiemmat julkisia hankintoja koskevat direktiivit, tavoitteena on:
 - parantaa hankintojen laatua (sosiaali- ja ympäristönäkökulmat)
 - kustannustehokkuutta
 - sekä edistää eurooppalaisia hankintoja.
 - Työllisyyspolitiikan näkökulmasta **tilaisuus vahvistaa sosiaalisten kriteerien käyttöä työntekijöiden oikeuksien ja työehtosopimusneuvotteluiden edistämiseksi.**
 - Myös tilaisuus **puuttua alihankintoihin ja pitkiin alihankintaketjuihin** liittyviin ongelmiin.

Mitä odotamme seuraavaksi?

- **Quality Jobs Act** vuoden loppuun mennessä, jossa toivottavasti mukana:
 - **Tekoälyn käyttö työpaikalla:** mihin saa käyttää ja mitä tietoja?
 - Nyt AI- ja algoritmijohtaminen vain alustatyödirektiivissä, tavoitteena saada kaikkia työntekijöitä koskevaksi.
 - Tekoälyn uhat ja mahdollisuudet työntekijöiden kulmasta.
 - **Pitkät alihankintaketjut ja vuokratyöfirmojen aseman sääntely.**
 - Parlamentti on vaatinut right to disconnect, eli **oikeutta olla tavoittamattomissa**;
 - Psykososiaalisen kuormituksen vähentäminen

Katsaus aiempaan työelämää koskevaan EU-säätelyyn

- **Viime kaudella** suurimpina saavutuksina alustatyödirektiivi ja minimipalkkadiirektiivi.
 - Osoitus, että EU voi tehdä vaikuttavaa politiikkaa työllisyyden saralla.
- **Tällä kaudella** ollut tähän mennessä pöydällä muun muassa:
 - Eurooppalaisia yritysneuvostoja koskevan lainsäädännön uudistaminen
 - Sähköinen lomake lähetettyjen työntekijöiden tiedoille
 - Sosiaaliturvakoordinaatio EU-jäsenmaiden kesken
 - Työharjoitteluiden laadun parantaminen (*edelleen kesken*)
 - Direktiivin karsinogeenisista, perimää muuttavista ja lisääntymiselle vaarallisista aineista työpaikoilla päivitys (CMRD).
Tärkeimpinä täydennyksinä raja-arvot koboltille ja isopreenille

... aiempi sääntely jatkuu

- EMPL-valiokunnan oma raportti äärimmäisten säätilojen vaikutuksesta työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen.
 - Liian korkeat lämpötilat ja kuumuus vaikuttavat niin ulkona kuin sisätiloissa työskenteleviin
 - Helle-aaltojen yleistyminen tekee entistä tärkeämmäksi, että työnantajat kartoittavat riskejä ja ennaltaehkäisevät niitä
 - Sääntöjä lämpötiloihin liittyen löytyy jo eri EU-direktiiveistä, ennen kaikkea työsuojelua koskevasta puitedirektiivistä. Sen toimeenpanoa on tärkeää seurata kansallisesti.
 - EU-parlamentti on juuri aloittamassa työtä raportin suhteen, jossa tarkastellaan lisätoimien tarvetta.
- EU:n työterveyttä ja -turvallisuutta 2021–2027 koskevan strategian uusiminen
 - Uusien työhön liittyvien riskien tunnistaminen työn muutoksessa
 - Vanhat riskit edelleen olemassa; vuoden 2022 datassa työpaikoilla edelleen 3 miljoonaa onnettomuutta ja 3000 työhön liittyvää kuolemaa vuodessa.

**Eli miltä kausi ja tilanne näyttää
kokonaisuudessaan työntekijöiden
näkökulmasta?**

Kiitos!

